

Datum

2025-02-14

Diarienummer

MN-2025-681

Förslag till yttrande över remiss om budgetuppdrag att identifiera och föreslå vilka förändringar på energimarknaden som krävs för att de som bor och verkar i Malmö ska få rimliga elpriser

STK-2024-184

Miljönämnden har beslutat att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Miljönämnden konstaterar att rapporten är ett omfattande och bra kunskapsunderlag om vad som styr elpriset och Malmö stads möjligheter att påverka situationen.

Utifrån budgetuppdragets syfte och Malmö stads behov anser miljönämnden dock att delar av rapporten är mindre relevanta och att vissa avgränsningar av innehållet behövs för att göra rapporten, särskilt förslagen, skarpare för att tydliggöra de viktigaste aspekterna. Miljönämnden håller inte heller med om alla slutsatser som dras i rapporten och ger därför ett antal synpunkter och förslag på ändringar av rapportens innehåll, struktur och slutsatser.

Yttrande

Miljönämnden konstaterar att rapporten är ett omfattande och bra kunskapsunderlag om vad som styr elpriset och Malmö stads möjligheter att påverka situationen. För att säkerställa en utveckling mot hållbar och leveranssäker energiförsörjning med rimliga och förutsägbara elpriser är frågorna viktiga att beakta i Malmö stads framtida

beslut relaterat till elproduktion, eldistribution och elanvändning – även om energisystemets komplexitet och samhällets behov av ständig leverans av elenergi kan göra frågeställningarna mycket svårbedömda.

Utifrån budgetuppdragets syfte anser miljönämnden att vissa delar av rapporten är mindre relevanta och att vissa avgränsningar av innehållet behövs för att göra rapporten, särskilt förslagen, skarpare och tydliggöra vad som är viktigast att prioritera. Miljönämnden håller inte heller med om alla slutsatser som dras i rapporten.

Miljönämndens synpunkter och förslag på ändringar av olika delar av rapportens innehåll, dess struktur och vissa slutsatser beskrivs nedan. Synpunkterna anges först i prioritetsordning, med fokus på slutsatser och förslag på åtgärder, och sedan utifrån samma disposition som rapporten.

Avslutande diskussion och rekommendationer

- Sammanfattning och rekommendationer bör komma först i rapporten, snarare än i slutet, för att göra det enklare att ta del av arbetets slutsatser.
- Åtgärderna som föreslås är svåra att överblicka och behöver systematiskt och strategiskt bearbetas för att utgöra ett informativt beslutsunderlag. Det kan uppnås genom att förslagen analyseras och struktureras efter förväntad effekt utifrån politiska målsättningar, rådighet, samt när de kan förväntas ge effekt i tid.
- Slutsatsen om att nuvarande marknadsdesign ger en samhällsekonomiskt effektiv utbyggnad av elsystemet framstår som märklig, särskilt med tanke på att det är dagens ohållbara situation som gett upphov till uppdraget som rapporten svarar på. Slutsatsen bör snarare vara det omvända.
- Malmö stad och stadens bolag bör inte bara föreslås investera i energilagring utan även arbeta för att öka den egna rådigheten över elproduktion, samt för mer dynamisk användning av elenergi och effekt.

Om elpriset

- Utifrån uppdraget är det samlade elpriset som användarna betalar viktigast att fokusera på i rapporten, det vill säga kombinationen av moms, energiskatt, spotpris, nätavgift samt påslag från elhandelsföretag.
- Att ställa det svenska elpriset i relation till andra elprisområden i Europa blir missvisande av flera anledningar som bör redogöras för tydligare i rapporten. Exempelvis för att Sverige under årtionden gjort många av de investeringar som nu krävs på kontinenten, exempelvis utbyggnad av transmissionsnät, produktionsanläggningar, utbyte av värmesystem (exempelvis värmepumpar) samt arbete med energieffektivisering. Sverige har historiskt sett inte heller satsat på dyr elproduktion, så som nya utbyggnader av kärnkraft i Frankrike, eller gjort sig beroende av sårbar bränsleimport som i Tyskland.
- Gällande bedömningen av vad som utgör ett rimligt elpris i Sverige är det relevanta vad produktionskostnaden för el är i Sverige, vad en rimlig nivå av avkastning på insatt kapital är och vilket pris industrin, övrigt näringsliv samt medborgare betalar. Elprisets rimlighet utgörs alltså inte av hur stort eller litet elpriset är i relation till andra elområden, utan rimligheten i underliggande resonemang och systematik för hur elpriset sätts.
- Resonemang utifrån årsmedelpriser behöver användas med försiktighet då flera kunders elanvändningsprofil inte är konstant över året utan ökar signifikant över vinterhalvåret för de kunder som exempelvis har eluppvärmning. Detta innebär att de avsevärt högre elpriserna på vintern påverkar kunderna på ett sätt som inte syns tydligt utifrån årsmedelpriser.

Om handel med el

- Elmarknaden är komplex och det finns ett stort fokus på prissäkring, men det är långt ifrån alla som har kapacitet att djupdyka i elhandelsfrågor. En fråga som bör behandlas i rapporten är därför hur Malmöbor och mindre företag påverkas av stora aktörers prissäkring genom ex. EPAD-handel (Electricity Price Area Differentials). Innebär det att riskerna sprids till mer sårbara aktörer?

- Brist på transparens i handeln med el, till exempel hur spotpris sätts genom anonyma auktionsförfaranden, bör belysas i rapporten.
- I rapporten görs en analys om att efterfrågan på el är oelastisk (sidan 25), vilket kan ifrågasättas då handel på dagen-före marknaden sköts av elproducenter och elhandlare, inte av elkonsumenterna. Alla elkonsumenter som inte har elhandelsavtal med timpris på el kan därför inte anpassa sin efterfrågan utifrån dagen-före marknaden utan först i efterhand.
- Problematiken med att elhandelns komplexitet resulterar i problem med konkurrerande prissignaler på olika marknader bör belysas i rapporten.
- Lokala flexibilitetsmarknader bör vara del av detta avsnitt med hänsyn till likheterna med marknaderna för balans- och stödtjänster.
- Det är viktigt att ta hänsyn till att förutsättningarna för elmarknaden fundamentalt förändras i och med förslagen till finansieringsmodell för kärnkraft, samt ett eventuellt statligt kärnkraftsbolag. Om förslagen realiserar kommer produktionskostnaderna för svensk elmix att påverkas under en översiktlig tid.
- Avgränsningar utifrån uppdraget kan rättfärdiga att delar om effektreserv i 4.6.1. tas bort eller läggs i en bilaga till rapporten. Annars bör även återuppstarten av Öresundsverket som beredskapsreserv nämnas i detta sammanhang.

Om överföringskapacitet och flaskhalsar

- I rapporten anges att Svenska kraftnät bedömer att kapacitetssituationen i Skåne i dagsläget är positivt utan flaskhalsar i transmissionsnätet. Det ger upphov till frågan om varför indelningen av elområden kvarstår i så fall. För att indelningen av elprisosråden ska kunna sägas göra samhällsekonomisk nytta bör därför indelningarna avskaffas eller gränserna flyttas i takt med att flaskhalsar byggs bort.
- I rapporten beskrivs satsningar på utbyggnad av elnätet i Skåne till år 2036–2045, vilket kan anses vara orimligt långt i framtiden för en utbyggnad som

skapar förutsättningar för regionens energiomställning. Svenska kraftnät bör därför uppmanas till att ta fasta på lärdomar från pilotprojekt för snabba utbyggnadsprocesser i norra Sverige och satsa på tidigare etableringar även i Skåne.

Om ökad elproduktion

- Avgränsningar utifrån uppdraget kan rättfärdiga att hela kapitel 6 om ökad elproduktion kan tas bort eller läggs i en bilaga till rapporten. Alternativt kan relevanta resonemang och slutsatser relaterat till uppdraget förslagsvis läggas under avsnittet om hur spotpriset styrs av tillgång och efterfrågan av el.

Övergripande synpunkter

- Något som tydligare kan beaktas är den sociala rättvisan och hur fler, boende i lägenheter, ska kunna vara en del av lösningen till att få rimliga och förutsägbara priser. Här finns möjligheter till energidelning och andelsägande av sol- och vindanläggningar som skulle kunna initieras av staden eller stadens energibolag.
- Det är problematiskt att det idag inte finns en myndighet med utsett ansvar för Sveriges elförsörjning. Svenska kraftnät har i uppdrag att främja konkurrensen på elmarknaden, vilket inkluderar att förbättra förutsättningar för fri handel med el över landsgränser – oberoende att detta har visat sig gå emot svenska intressen och bidragit till orimliga elpriser för de som bor och verkar i Malmö. Att Svenska kraftnät väger europeiska intressen lika högt som svenska i sina avvägningar om samhällsekonomisk nytta för utlandskablar visar tydligt behov av en myndighet med utsett ansvar för Sveriges elförsörjning. Avsaknaden av detta, i kombination med ett akut elprisläge utan alternativa lösningar i sikte, kan rättfärdiga protektionistiska åtgärder utan kompletta konsekvensanalyser, vilket går emot en av slutsatserna i rapporten. Samtidigt beskrivs en rimlig mellanväg i rapporten i form av att steg tas i närtid för att säkerställa ökad produktionskapacitet i södra Sverige parallellt med stärkt nätkapacitet.

Miljönämnden har inga synpunkter på avsnitten

- Inledning
- Lokala elnät och elnätsavgifter
- Om elskatt och avgifter

Ordförande

Sofia Hedén

Nämndsekreterare

Emelie Andersson